

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 223/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19NcP/13/2024 z 26. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 14. novembra 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako účastník konania o rozvod a úpravu práv a povinností k maloletým deťom vedeného Okresným súdom Prešov (sp. zn. 27P/29/2023) podal návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti podľa § 39 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) Mestskému súdu Košice. Tento návrh odôvodnil blízkym príbuzenským pomerom právnej zástupkyne protistrany v konaní so sudkyňou zaradenou na civilnom úseku a rodinnoprávnej agende Okresného súdu Prešov, ktorá však nie je zákonnou sudkyňou v konaní a sudcom trestnoprávneho kolégia tohto súdu, a to v záujme objektívnosti a zdania nestrannosti rozhodovania v civilnej veci sťažovateľa. Sťažovateľ výslovne požadoval predloženie veci na rozhodnutie o delegácii Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako spoločne nadriadenému Okresnému súdu Prešov a Mestského súdu Košice, a to v návrhu aj osobitným podaním z 18. septembra 2024 doručeným krajskému súdu po predložení veci na rozhodnutie.

3. Okresný súd Prešov vec predložil na rozhodnutie krajskému súdu, ktorý napadnutým uznesením č. k. 19NcP/13/2024-391 z 26. septembra 2024 návrhu sťažovateľa na prikázanie veci Mestskému súdu Košice nevyhovel.

3.1. V odôvodnení uviedol, že rozhodol ako súd nadriadený „v rámci kompetencií vyplývajúcich mu z ustanovenia § 2 ods. 1 a § 3 ods. 5 písm. c/ zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (CMP) v kontexte jeho čl. 3 ods. 2... Príslušnosť Krajského súdu v Prešove na rozhodnutie v danom prípade je odvodená na podklade stabilizovaného záveru Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého funkčne príslušný na rozhodnutie podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti CMP, vo veciach okresného súdu so sídlom v obvode Krajského súdu v Košiciach, vrátane vecí okresného súdu v obvode Krajského súdu v Prešove, je Krajský súd v Prešove (§ 3 ods. 5 písm. c/ CMP (sp. zn. 2Ndc/2/2024 zo dňa 15.2.2024).“.

3.2. V odôvodnení poukázal na charakter a účel delegácie z dôvodu vhodnosti ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, a preto musí mať aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter. Krajský súd vzal do úvahy predmet konania (starostlivosť o maloleté deti) a pomery subjektov s prihliadnutím na najlepší záujem maloletých. Dôvod uvedený navrhovateľom ako zdanie objektívnej a subjektívnej nestrannosti sudcov Okresného súdu Prešov v konaní a rozhodovaní o predmetnej veci nepovažoval za relevantný. K tomuto úsudku dospel aj s poukazom na to, že sťažovateľ nevzniesol námietku zaujatosti v civilnom konaní a nedošlo ani k vylúčeniu sudcov Okresného súdu Prešov.

II.

Sťažostná argumentácia

4. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou vyčíta napadnutému uzneseniu krajského súdu nedostatok dôvodov, pretože podľa jeho názoru neposkytlo prakticky žiadnu odpoveď na dôvod delegácie vhodnosti uvedený v návrhu na príkázanie veci podľa § 39 ods. 2 CSP. Naopak, venovalo sa dôvodom príkázania podľa § 39 ods. 1 CSP, keď konštatoval, že nedošlo k vylúčeniu sudcov ani vznieseniu námietky zaujatosti. Vhodnosť delegácie sťažovateľ odôvodňoval tým, že za situácie, že právna zástupkyňa protistrany je matkou sudkyne zaradenej na rodinnoprávnom úseku, by prejednanie veci iným súdom mohlo zabezpečiť vyššiu mieru spravodlivosti a objektívnosti. K tomu sťažovateľ poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV.ÚS 281/2024, ktorý v trestnom konaní pripustil, že skutočnosti, ktoré nezakladajú vylúčenie z dôvodu zaujatosti podľa § 31 Trestného poriadku môžu byť posúdené ako „dôležité dôvody“ na odňatie a príkázanie veci inému súdu podľa § 23 Trestného poriadku. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta arbitrárnosť rozhodnutia a porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

5. Sťažovateľ tiež namieta, že príslušný na rozhodnutie bol v tejto veci najvyšší súd, ktorý je spoločne nadriadený dotknutým súdom, a nie krajský súd, ktorý je funkčne príslušný na rozhodovanie o odvolaní proti rozhodnutiam oboch súdov, ale nie je spoločne nadriadeným súdom týchto súdov, ako to vyžaduje § 39 ods. 3 CSP. V tejto súvislosti poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 164/2003 zo 14. januára 2004 (publikovaný v ZNaU pod č. 5/2004), podľa ktorého nadriadenosť súdu vyjadruje jeho postavenie v organizačných vzťahoch, a nie v procesných vzťahoch, a preto pri rozhodovaní nadriadeného súdu o vhodnosti delegácie nemožno jeho postavenie chápať rovnako ako v procesných vzťahoch, ale možno uvažovať iba o krajskom súde alebo najvyššom súde ako o článkoch súdnej sústavy. Vzhľadom na uvedené namieta porušenie práva na zákonného sudcu a práva na spravodlivý proces.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

6. Podstatou sťažnosti je najmä námietka, že rozhodnutie vydal iný ako príslušný súd, ktorý nespĺňa atribút spoločne nadriadeného súdu, a namietaná arbitrárnosť napadnutého uznesenia vo vzťahu k uplatnenému dôvodu vhodnosti delegácie.

7. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody ústavne relevantnej intenzity.

8. Rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach považuje ústavný súd za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu, ktorá je zásadne výsadou všeobecného súdu. Problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (porovnaj m. m. napr. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 122/2021, II. ÚS 64/09, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 495/2018, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

9. Na úvod teda ústavný súd konštatuje, že na rozhodnutia o procesných otázkach, ako to je v prejednávanej veci (rozhodnutie o návrhu na delegáciu z dôvodu vhodnosti), nekladie také prísne požiadavky ako na rozhodovanie vo veci samej. Odôvodnenie procesného rozhodnutia je v zásade ústavne akceptovateľné, ak poskytuje aspoň stručné odpovede na kľúčové otázky nastolené v návrhu. K zrušeniu takéhoto rozhodnutia pristupuje ústavný súd len výnimočne v prípade zásadného excesu.

10. Delegácia z dôvodu vhodnosti podľa § 31 ods. 2 CSP je len fakultatívnou možnosťou. Je teda na úvahe konajúceho všeobecného súdu, či považuje uvádzaný dôvod ako dostatočne významný na prikázanie veci inému súdu, čiže na uplatnenie výnimky zo zásady prejednanja veci súdom určeným zákonnými kritériami. Túto úvahu krajského súdu nie je ústavný súd povolaný nahrádzať svojou vlastnou. V prejednávanej veci odôvodnenie poskytlo síce stručné dôvody, ale obsahuje úvahy, ktoré krajský súd k rozhodnutiu viedli (body 8 a 9 napadnutého uznesenia). Nemožno vyčítať krajskému súdu, že pri uvažovaní o potrebe prístúpenia k výnimočnému inštitútu delegácie vzal na zreteľ aj širšie okolnosti veci (námietka zaujatosti, vylúčenie). Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia považuje ústavný súd za ústavne udržateľné.

11. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že nález sp. zn. IV. ÚS 281/2024 týkajúci sa trestného konania nie je bez ďalšieho aplikovateľný v civilnom mimosporovom procese, pretože na postup súdu v trestnom konaní sú kladené prísnejšie požiadavky z dôvodu účelu tohto konania.

12. K námietke, že rozhodnutie vydal nepríslušný súd, ústavný súd uvádza, že reformou súdnictva došlo k úprave vecnej a funkčnej príslušnosti všeobecných súdov. Ústavný súd rešpektuje, že za tejto situácie je najvyšší súd povolaný judikátorne poskytnúť riešenie sporných procesných otázok, ktoré v súvislosti s týmito zmenami vzniknú.

13. Najvyšší súd predmetnú problematiku riešil v uznesení sp. zn. 2Ndc/2/2024 z 15. februára 2024, v ktorom poskytol tento výklad § 39 CSP: „*Je nesporné, že funkčne príslušný na rozhodnutie*

o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti (Civilného mimosporového poriadku, pozn.), vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Košiciach, je Krajský súd v Prešove (§ 3 ods. 5 písm. c) CMP). S prihliadnutím na špecifickú povahu konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, v rámci ktorých súd rozhoduje aj o výžive maloletého podľa § 111 písm. c) CMP, pri aplikácii vyššie citovaného čl. 3 ods. 2 CMP a s prihliadnutím na zachovanie princípov všeobecnej spravodlivosti a princípov na ktorých spočíva CMP tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov, možno dospieť k záveru, že v týchto veciach bude nadriadeným súdom Krajský súd v Prešove (kauzálny nadriadený súd). Opačný záver by sa prial účelu súdnej reformy, popieral by jej zmysel. Je potrebné mať na zreteli aj zachovanie plynulosti a rýchlosti konania. Nie je možné vykladať pojem nadriadený súd v danom prípade inak, než vychádzajúc z uvedených princípov.“ Toto rozhodnutie bolo vydané v konaní o prikázanie veci podľa § 39 CSP z dôvodu vylúčenia všetkých sudcov Mestského súdu Košice, keď krajský súd nesúhlasil s postúpením veci na rozhodnutie o prikázaní veci.

14. Krajský súd sa pri rozhodovaní vo veci sťažovateľa riadil týmto právnym názorom, ktorý ústavný súd považuje za akceptovateľný, a svoju príslušnosť na rozhodovanie náležite odôvodnil (bod 3 napadnutého uznesenia). Ústavný súd preto nezistil pnutie so základným právom sťažovateľa na zákonného sudcu.

15. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 164/2003, tento vychádzal z procesnoprávnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku. Vzhľadom na zmenu právnej úpravy príslušnosti a aktuálnu k nej sa vzťahujúcu judikatúru najvyššieho súdu v spornej otázke nie je relevantný pre prejednávajúcu vec sťažovateľa.

16. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a označenými základnými právami sťažovateľa nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2025

Ľuboš Szigeti
predseda senátu